

NÁSLEDKY-11

Skúška nášho pokroku nespočíva v tom, či pridáme viac k bohatstvu tých, ktorí ho majú veľa.
Spočíva v tom, či poskytneme dostatok tým, ktorí majú málo. Franklin Roosevelt.

Následky hojnosti a rozpätia

Počas povojnového obdobia sa produktivita a zamestnanosť vyvíjali spoločne. Na konci 90-tych rokov sa rozpojili. Produktivita pokračovala strmo nahor a zamestnanosť klesla. Aká je budúcnosť hojnosti a rozpätia? Prerastie hojnosť rozpätie?

Vďaka technológiám vytvárame svet väčšej hojnosti-a získavame v ňom väčší objem produkcie z menšieho množstva zdrojov: surovín, kapitálu a práce. Produktivita sa dá ľahko merať. Digitálny tovar sa však nedá ľahko merať.

Hojnosť neznamená len väčšie množstvo lacného tovaru. Hojnosť znamená aj väčší výber, väčšiu rozmanitosť a vyššiu kvalitu v mnohých oblastiach nášho života. Technický pokrok sa stane užasným pohonom zlepšovania a hojnosti.

Dnešné informačné technológie uprednostňujú kvalifikovanejších pracovníkov pred menej kvalifikovanými, zvyšujú skôr návratnosť kapitálu ako práce a zvyšujú výhody, ktoré majú superhviezdy oproti všetkým ostatným. Budúce technológie budú zvyšovať rozpätie, práve tak, ako zväčšujú hojnosť.

Situácia mnohých ľudí v USA a inde na svete sa postupom času zhoršuje a to nielen vo vzťahu k ostatným, ale i v absolútnom zmysle. Mnoho ľudí zostáva vzadu, zatiaľ čo technológie uháňajú míľovými krokmi vpred. Niektoré veľmi dôležité veci, ktoré by si ľudia radi kúpili, postupne výrazne zdraželi. Medzi rokmi 1990 a 2008 príjem rodiny vzrástol o 20%, náklady na bývanie a vysokoškolské vzdelanie vzrástli zhruba o 50% a náklady na zdravotnú starostlivosť sa zvýšili o viac ako 150%.

Z výskumov vyplýva, že rozpätie v nadchádzajúcich rokoch zníži hojnosť.

Môže technológia okrem zvyšovania nerovnosti vytvoriť tiež štrukturálnu nezamestnanosť?
Úloha ľudí, ako najdôležitejšieho faktora produkcie sa bude znižovať rovnakým spôsobom, ako sa obmedzil kôň v poľnohospodárstve a nakoniec ho úplne nahradili traktory. Wassily Leontief.

Väčšina vedcov, ktorí v poslednej dobe tvrdili, že technológie ničia pracovné miesta, nepatrí do hlavného prúdu ekonómie.

Cieľom budúcnosti je úplná nezamestnanosť, aby sme sa mohli hrať. Arthur C. Clarke.

Ak technológia eliminuje jeden druh zamestnania, príslušní pracovníci si budú musieť osvojiť nové znalosti a nájsť novú prácu. Z dlhodobého hľadiska možno nebudeme mŕtvi, ale budeme stále potrebovať prácu. Takmer nulová mzda nepredstavuje existenčné minimum. Technológia môže vytvárať nerovnosť a rovnako dobre môže vytvárať i nezamestnanosť. To teoreticky môže postihnúť veľké množstvo ľudí, dokonca i väčšinu populácie, a to i napriek tomu, že koláč hospodárstva stále rastie. Znalosť technológie napovedá, že moc exponenciálnych, digitálnych a kombinatorických síl, a úsvit strojovej inteligencie a sieťovej inteligencie, veští závažné problémy.

Stroje nebudú ľudí nahrádzať, ale dopĺňať. Efektívna výroba bude skôr vyžadovať ľudské i strojové zdroje, a hodnota ľudskej práce sa nebude znižovať, ale bude rásť zároveň s výkonom strojov. Namiesto automatizácie dnešných zdrojov hodnôt vytvoríme nové zdroje hodnôt.

Môže globalizácia, ktorá pretvára ekonomiku, vysvetliť nedávny pokles miezd a zamestnanosti?
Počet zamestnancov vo výrobe v USA za posledných 20 rokov klesal. Konkurencia v Číne vysvetľuje zhruba ¼ poklesu zamestnancov vo výrobe v USA. Nie je ale pravda, že čínski robotníci

nahrádzajú amerických. Automatizácia pripravuje o miesta čínskych aj amerických robotníkov a obidve krajiny produkujú väčší objem pri menšom počte pracovných síl.

Keď odstránime väčšinu nákladov na prácu inštaláciou robotov a ďalšej automatizácie, konkurenčná výhoda nízkych miezd do veľkej miery zmizne. Keď bude priemysel z veľkej časti automatizovaný, umiestňovanie tovární do zemí s lacnou pracovnou silou už nebude tak výhodné.

Keď sa pozriete na typy činností, ktoré sa v posledných 20-tych rokoch presunuli do zahraničia, zistíte, že ide skôr o rutinné úkoly s jasne danou štruktúrou. Je zaujímavé, že práve také úkoly sa dajú najjednoduchšie automatizovať.

Literatúra

Eric Brynjolfsson a Andrew McAfee, Druhý vek strojů, Jan Melvil Publishing, 2015